

מאמרי  
רפאני הוי' וארפא – ה'תשכ"א; ה'תשכ"ד

מאת  
כבוד קדושת  
אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן  
מליובאוויטש

בלתי מוגה

הוצאה מיוחדת



יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע



ולזכות כל אנ"ש והשלוחים שיחיו במרחבי תבל  
הזקוקים לישועה מיוחדת ורפואה שלימה מנגיף הקורונה  
בתוככי כל חולי עמך בית ישראל בכל מקום שהם



נדפס ע"י חברי המערכת

לזכות

חיים שאול בן חנה

ג

בי"ה. טז' מני"א תשט"ו  
ברוקלין

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מעשרה במני"א, הרי כבר כתבתי לכמה מאנ"ש וכמדומה גם אליו, שצריך לשמור על בריאות הגוף, אף שפשוט שאיש הישראלי אין צריך להיות שקוע בענינים גופניים ועאכו"כ חומרים, הנה בהנוגע לפועל ומעשה צריך לעשות כהוראת הרופא בעניני אכילה ושת"י טיול ומנוחה וכו', והמחשבה שיכול להזיק זה לענינים הרוחניים הנה רואים במוחש שלא כן הוא, כי כשהגוף בריא אינו מבלבל לעבודת הנשמה משא"כ בהפכו ח"ו, וכמובן ג"כ ממ"ש באגרת התשובה פרק ג' בהנוגע לתענית וה"ה בהנוגע לעינוים אחרים של הגוף, והחשבון שבזמן ובמקום השינה והטיול יכולים לעסוק בתורה בעבודה פנימיות כלשונו במכתבו – הנה עד שיחזור לאיתנו, לא זהו הזמן דעריכת חשבונות אלו.

לפלא שאינו מזכיר דבר אודות השכנים שלו במקומו עתה ושיחותיו עמם, ובפרט שימי חדש הרחמים הוא חדש אלול מתקרבים ובאים, ובודאי למותר לעוררו שגם על עבודה זו נאמר עבדו את ה' בשמחה, והשי"ת יצליחו בכל האמור לעיל.

בברכה לבריאות ולבשוי"ט.



ג

כבר כתבתי לכמה מאנ"ש: ראה גם לעיל אגרות הקודמות. ובכ"מ.  
עבדו את ה' בשמחה: תהלים ק, ב.

בס"ד.

## פתח דבר

בקשר עם המצב הנורא שהשתרר בעולם, כאשר רבים זקוקים לישועה מיוחדת בענין הרפואה, ובהם אלפים מאחינו בני ישראל בכל מקום שהם – הננו מדפיסים בהוצאה מיוחדת, מאמרי ד"ה רפאני הוי' וארפא, דש"פ בהר"ב חוקותי, מבה"ח סיון ה'תשכ"א; ה'תשכ"ד, הנחה בלתי מוגה.

\*

בתור הוספה – מכתבים בעניני בריאות ורפואה (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

\*

ויה"ר שע"י הלימוד בזה, תהיה רפואה שלימה וקרובה לכל הזקוקים לכך, ותיכף ומיד ממש נזכה לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

## ועד הנחות בלה"ק

ז"ך אדר, ה'תש"פ,  
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,  
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2020 by  
**LAHAK HANOCHOS INC.**

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5780 • 2020

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

## ב

בי"ה. טז' מני"א תשט"ו  
ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ  
מוה"ר מנחם זאב שי' הלוי

שלום וברכה!

מאשרים קבלת מכתבו מי"ד מני"א. ומי"ש אודות האברך ... שי' ... ,  
שאינן נזהר כדבעי בעניני בריאות הגוף, הנה לפלא הדבר כי כבר כתבתי לו מכבר  
אודות זה. ויכול הוא לאמר להני"ל ששאלתיו עדי"ו ובקשתיו לברר אצלו אם  
קבל מכתבי בעתו ובזמנו ואם מקיים את האמור בו, ושיתבונן במי"ש בהלכות  
נזקי הגוף לרבנו הזקן סעיף ד' שהגוף אינו ברשותו של אדם. ומבואר בראשונים  
שהוא נכסיו של הקב"ה, ובמילא – מען דאָרף זיך היטען מיט עס. וידוע ג"כ  
פתגם כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע ביוקר הגוף כיון שבשבילו ניתנה תורה כו'.  
בודאי למותר לעוררו לחזק את אלה המתעסקים בהפצת ספרי קה"ת,  
כי עי"ז באה ג"כ הפצת המעינות חוצה.

במי"ש אודות אחיו הצעיר של התמים ... שי' ... , כדאי הי' שימצא  
הזדמנות לדבר אתו ולשאלו מביקורו אצלי ולהשיחה. והשי"ת יצליחו לבשר  
טוב בכל האמור לעיל, וכן בענינים הפרטים – שלו ושל בי"ב שיחיו.

ברכה

### מ. שניאורסאהן

## תוכן הענינים

### רפאני הוי' וארפא, ש"פ בהר"ב חוקותי, מבה"ח סיון

ג' ענינים במים: (א) בהיותם בנחלים, שאז הם בגילוי; (ב) כשהולכים  
במחילות תחת הארץ, שאז הם בהעלם; (ג) כשחוזרים ונובעים ע"י  
המעיינות, שאז הם בגילוי נעלה יותר מגילוי הא', ונעשים "מים חיים".

ג' ענינים אלו בעולמות: (א) עולם הבריאה, שמאיר בו גילוי אלקות  
ולכן נמצאים שם השרפים, שהם בעלי השגה גדולה, ולכן השירה שלהם  
היא בהתיישבות; (ב) עולם היצירה, שהוא במציאות גמורה, בחי' העלם  
(ולכן נמצאים שם האופנים וחיות הקודש, שעבודתם היא "ברעש גדול"  
מחמת העדר ההשגה); (ג) עולם העשי', שבו מתגלית בחינה נעלית יותר גם  
מעולם הבריאה, בחי' הגילוי שלאחרי ההעלם.

ולכן נזכר ג"פ "אתה" בכתוב: "אתה הוא הוי' לבדך" – עולם הבריאה;  
"אתה עשית את השמים גו' וכל אשר בהם" – עולם היצירה; "ואתה מחי'  
את כולם" – עולם העשי'.

המשכת וגילוי בחי' "מקור מים חיים את הוי'" בעולם העשי' היא ע"י  
עבודת התומ"צ מצד בחי' איתן שבנשמה, אבל כשהעבודה אינה מצד בחינה  
זו – על זה נאמר "כי עזבו מקור מים חיים את הוי".

והתיקון לזה הוא (כהמשך הכתוב): "רפאני הוי' וארפא" – ענין  
התשובה (אריך); "הושיעני ונושעה" – המשכה נעלית עוד יותר (עתיק);  
"כי תהלתי אתה" – כי ע"י ההילולים והתשבחות ממשיכים גם מבחי'  
העלם העצמי.

השייכות לפסח ושבעות: "רפאני" – גילוי והתעוררות מלמעלה  
(פסח); "וארפא" – עבודה מלמטה (ספירת העומר); "כי תהלתי אתה" –  
גילוי הפנימיות (שבעות) .....

5

### רפאני הוי' וארפא, ש"פ בהר"ב חוקותי, מבה"ח סיון

"אתה הוא הוי' לבדך" – קאי על עולם האצילות, שהוא עולם האחדות  
(גילוי); "אתה עשית את השמים גו'" – קאי על התהוות הנבראים דבי"ע  
(העלם); "ואתה מחי' את כולם" – קאי על הנבראים דעשי', שדוקא  
בבחינה זו הוא הגילוי דאלקות ("מחיים").

ובפרטיות יותר ישנם ג' בחינות אלו בבי"ע גופא: "אתה עשית את  
השמים ואת הארץ" – עולם הבריאה (גילוי); "הימים וכל אשר בהם" –  
עולם היצירה (העלם); "ואתה מחי' את כולם" – עולם העשי' (גילוי).  
ולכן נמשל אלקות ל"מקור מים חיים", כי גם במשל המים ישנם ג'

## ב

מצילום האגרת. נדפסה בספר "ליקוטי סיפורי התוועדויות" (גרינגלאַס) ע' 623.  
מוה"ר מנחם זאב שי' הלוי: גרינגלאַס, מאַנטרעאַל. אגרות נוספות אליו – אג"ק חל"א אגרת  
יא'תתכה, ובהנסמן בהערות שם.  
ומבואר בראשונים שהוא נכסיו של הקב"ה: ראה רמב"ם הל' רוצח ושמירת נפש פ"א ה"ד.  
פ"י הרדב"ז שם הל' סנהדרין ספ"ח.  
פתגם כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע ביוקר הגוף כו': ראה תורת מנחם – רשימת היומן ס"ע  
רנט. וש"נ. וראה גם אג"ק ח"י אגרת ג'קסו, ובהנסמן בהערות שם.

## הוספה



בי"ה. יבי מנייא תשטי"ו

ברוקלין

שלום וברכה!

במענה על מכתבו המהיר – בלי הוראת זמן הכתיבה – כבקשתו אזכירו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבגי"מ זי"ע לבריאות הנכונה, ולהצלחה במושפעי מתוך בריאות ושמחה, וכלשון הרמב"ם היות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא. ולפלא מה שכותב שלא הי' משים לב להבריאות – כיון שהי' איסור דאורייתא וכמ"ש ונשמרתם מאד לנפשותיכם, וכמבואר בראשונים ופוסקים והובא ג"כ בשו"ע רבנו הזקן הלכות נזקי גוף סי"ד אשר הגוף נכסיו של הקב"ה הוא. ואין צועקין על העבר, אבל מכאן ולהבא – הנה יתבונן במ"ש בתניא פ"ז, אשר מובן שצורך הגוף קיומו וחיותו צ"ל לעבוד את ה' בגופו, אבל מזה מובן ג"כ ההיפך שאם הבריאות מבלבלת חסר בד"מ גם בעבודת ה' (מלבד בהוראת שעה או ביחידי סגולה). ומובן שאין כוונתי ער זאָל ליגען בעניני הגוף ח"ו, אלא שבהנוגע לפועל – ימלא הוראות הרופא שישאל בעצתו, ואז יוכל להלביש המחשבה ודבור שלו בעניני תורה ומצות.

בברכה לבשו"ט בכל הני"ל.



וכלשון הרמב"ם היות הגוף כו': הלי דעות רפ"ד.

וכמ"ש ונשמרתם מאד לנפשותיכם: ואתחנן ד, טו.

בראשונים ופוסקים: ראה רמב"ם הלי רוצח ושמירת נפש פ"א ה"ד. פי' הרדב"ז שם הלי

סנהדרין ספ"ח.

ואין צועקין על העבר: ראה ברכות נד, א.

בתניא פ"ז: יא, סע"א.

בד"מ: = בדרך ממילא.

מדריגות אלו: תחלה הנהרות הם בגילוי, אח"כ הם הולכים אל הים (העלם), ואח"כ בוקעים את עפר הארץ וחוזרים ומתגלים.

זהו מ"ש „והאופנים כו' ברעש גדול מתנשאים לעומת השרפים“, שדוקא מצד העדר ההשגה והביטול של האופנים (שמעמדם בעולם העשי') ה"ה ממשיכים מבחי' עליונה יותר מהשרפים (שמעמדם בעולם הבריאה).

והענין בעבודת האדם – שעי' עבודת התומ"צ בגשמיות נעשה גילוי שלמעלה גם מהגילוי שבבחי' אצילות (גם בבחי' אצילות דכללות). וזהו „ויגל כמים משפט וצדקה כנחל איתן“, שגילוי ענין המים הוא ע"י צדקה ומשפט דוקא.

אמנם, מי שחטא ועבר את הדרך („אותי עזבו מקור מים חיים“) – נעשה חולה, שחסר לו בקיום התומ"צ; וע"ז היא הבקשה „רפאני הוי' וארפא“, שיומשך לו רפואה מלמעלה כדי שיוכל לעבוד עבודתו בתומ"צ. ומסיים „כי תהלתי אתה“, שעי' ההילול מתעורר ונמשך הגילוי ד„אתה“ (לשון נוכח), גילוי העצמות .....

15



ניצוצות דתהו, דרפ"ח עם הכולל בגימטריא טרף<sup>40</sup>, הרי אין זה מצד עצמה, כי אם ע"י ההמשכה מלמעלה, והיינו, שהבירור אינו מצד טיפת מ"ן, אלא דוקא מצד טיפת מ"ד שנמשך בה, והו"ע המשכת בחי' החכמה, דאבא יסד ברתא<sup>41</sup>, והיינו, שדוקא מצד החכמה שבמלכות יש בה הכח לברר בירורים. וזהו ג"כ מ"ש<sup>42</sup> סמכוני באשישות גוי' כי חולת אהבה אני, שהרפואה להחולה הוא מבחי' אשישות, איש ואשה<sup>43</sup>, מ"ד ומ"ן, היינו המשכת החכמה במלכות. וכמו"כ הוא בעבודה, שבתחילה צריך להיות רפאני הוי', שזוהי ההמשכה מלמעלה, מ"ד, ואח"כ וארפא, שזוהי העבודה מצד המטה, מ"ן. ודוקא ע"י העבודה מצד המטה מגיעים למעלה יותר, וכמו"כ הוא בענין הבירור דמ"ן שמצד המלכות, וכמ"ש<sup>44</sup> אשת חיל עטרת בעלה, וכנ"ל שדוקא מצד בקיעת ההעלם נעשה גילוי העצמות.

ו) **וזהו** גם מ"ש כי תהלתי אתה<sup>45</sup>, דתהלתי הו"ע ההילולים ותשבחות שאנו משבחים ומהללים אותו ית', ולכאורה למה צריך להלל ושבח שלנו, אך הנה נודע טבע משפיע ומקבל, שכאשר המקבל מהלל ומשבח ומקלס את המשפיע, אזי מתעורר אצל המשפיע הרצון להשפיע<sup>46</sup>, וכמו ברב ותלמיד, כאשר התלמיד מעלה ומקלס דברי הרב, אזי מתעורר הרב להשפיע ולהוציא מההעלם אל הגילוי. וכמו"כ יובן ההלל והשבח שאנו משבחים אותו ית', שע"י סיפור רב גודלו, נמשך רב גודלו למטה. וזהו כי תהלתי אתה, שכל כוונת התהלות ותשבחות להיות בחינת התגלות אתה לנוכח<sup>47</sup>.



**בס"ד. ש"פ בהר"ב חוקותי, מבה"ח סיון, ה'תשכ"א**

(הנחה בלתי מוגה)

**רפאני** הוי' וארפא הושיעני ואושעה כי תהלתי אתה<sup>2</sup>, וצריך להבין<sup>3</sup> מהו כפל הלשון רפאני וארפא, וכן הושיעני ואושעה, וכפי שהקשה בזהר<sup>4</sup>, כיון דאמר רפאני ה', מהו וארפא, כיון דאמר הושיעני, מהו ואושעה. והנה, בזהר מבואר, דכל אסוותא דעלמא בידא דקב"ה, אבל אית מנהון על ידא דשליחא ואית מנהון דלא אתמסרו בידא דשליחא, ואינן דאתמסרו בידא דשליחא אסוותא אינן אבל לזמנין מתהדרן, אבל אינן דקב"ה מסי, לא מתהדרן לעלמין, וע"ד אסוותא דילי' איהי אסוותא דלית בה מרעא כלל, ובג"כ רפאני ה' וארפא ודאי בלא קטרוגא כלל. אך עדיין צריך להבין בנוגע לכפל הלשון, דלכאורה, ממש"נ רפאני הוי', מובן, שהבקשה היא שהרפואה תהי' ע"י הקב"ה עצמו, ולא ע"י שליח, שאז הרפואה היא בשלימות, ומהו הצורך בכפל הלשון וארפא. גם צריך להבין מ"ש כי תהלתי אתה, שזהו נתינת טעם על הבקשה רפאני גוי', דכיון שתהלתי אתה לכן רפאני הוי' גוי'.

**והענין** בזה, דהנה, הפסוק רפאני הוא בהמשך למ"ש לעיל מיני<sup>5</sup> כי עזבו מקור מים חיים את הוי', ומזה מובן, שהבקשה רפאני הוי' היא על החולי דעזיבת מקור מים חיים, דהיינו, עזיבת התומ"צ שנקראים בשם (מים) חיים<sup>6</sup>, והרפואה על זה היא ע"י התשובה שנקראת בשם רפואה<sup>7</sup>. ויש להוסיף, שגם כאשר האדם מקיים תומ"צ, אלא שעבודתו בקיום התומ"צ אינה קשורה עם בחינת איתן שבנשמתו (כדלקמן), אזי

(1) יעוין ד"ה זה דשנת תרח"ץ (קוני' 17) וש"נ. תרנ"א ע' רלד ואילך. תרנ"ה ע' קמ ואילך. תרח"ץ שבהערה 1 (סה"מ תרח"ץ ע' רב ואילך). ד"ה הנ"ל בפלח הרמון ויקרא ע' תקמ ואילך. ע' תקמט ואילך. וראה גם ד"ה הנ"ל תשכ"ד.  
 (2) ירמי' יז, יד — סיום ההפטרה דפ' בחוקותי.  
 (3) בכל הבא לקמן — ראה ד"ה רפאני במאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' רטו ואילך. אוה"ת בחוקותי ע' תרצ ואילך (נדפס גם — בשניונים קלים — באוה"ת נ"ך ח"א ע' שמו ואילך). סה"מ תרל"ה ח"ב ע' רצט ואילך.  
 (4) סוף ח"ג (בהשמטות) — דש, סע"ב ואילך (הובא באוה"ת שם).  
 (5) פסוק יג.  
 (6) ראה אדר"ג ספ"ד.  
 (7) יומא פו, א.

(40) מקדש מלך לזהר ח"ג ס, א. הוספות לתו"א קי, א. ועוד.  
 (41) זהר ח"ג רמח, א. רנו, ב. רנח, א.  
 (42) תקו"ז תכ"א (סא, ב). וראה תניא אגה"ק ס"ה.  
 (43) שה"ש ב, ה.  
 (44) משה ח"א ע' ריא.  
 (45) ראה אוה"ת בחוקותי שם (ע' תרצו); נ"ך שם (ע' שנד).  
 (46) ראה דרמ"צ קמח, א ואילך.  
 (47) חסר הסיום (המו"ק 2).

צריך לרפואה, תשובה. וע"ד המבואר בשיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר<sup>8</sup> ד"ה משיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא, שגם צדיק גמור, כשמתבטל מתורה מצד העדר הבריאות, הנה אף שהסיבה לכך היא מצד העדר הבריאות, מ"מ, הרי ישנו החסרון (דער ענין פעלט דאך), ולכן צריך לתשובה. וכן הוא גם בעבודת הבינונים, שאצלם מספיק שתהי' הכוונה לשמה בתחילת הלימוד<sup>9</sup>, הנה כאשר מתעלה אח"כ למדריגה נעלית יותר, הנה לגבי מדריגתו עכשיו, נחשב לימוד התורה שלפנ"ו ללימוד שלא לשמה, וצריך תשובה על זה. ובסדר התשובה ישנם ב' הענינים דרפאני הוי' וארפא, רפאני הוי' היא הבקשה שתהי' ההתעוררות מלמעלה על התשובה, וארפא היא התשובה דהאדם (וכן הוא גם בב' הענינים דהושיעני ואושעה). וסיום הכתוב, כי תהלתי אתה, שעיי"ז נעשים ב' הענינים דרפאני הוי' וארפא, כדלקמן.

(ב) **ויובן** בהקדים ביאור לשון הכתוב (כי עזבו) מקור מים חיים את הוי', שמדמה שם הוי' למקור מים חיים דוקא. והענין הוא, דהנה כתיב<sup>10</sup> כל הנחלים הולכים אל הים גו' (ואח"כ) הם שבים ללכת, שהולכים במחילות תחת הארץ וחוזרים ונובעים<sup>11</sup>, ונמצא, שיש ג' מדריגות במים. הא', בהיותם בהנחלים שאז הם בגילוי. הב', כאשר הולכים ומתערבים במי הים, והולכים במחילות תחת הארץ, שאז הם בעלם. והג', כאשר חוזרים ונובעים בגילוי ע"י המעינות. ולהעיר, שבד"ה רפאני לכ"ק מו"ח אדמו"ר<sup>12</sup> מבואר שיש כאן ד' ענינים, א' מקור המעיין שהוא העלם, ב' מים הנובעים מהמעיין והם גילוי, ג' המים כשהם הולכים דרך הנהרות להים, והם העלם, ד' החוזרים ע"י בקיעת העפר ונעשים מעינות הנובעים שהם גילוי. אמנם בכללות הרי הם ג' ענינים<sup>13</sup>, גילוי העלם וגילוי. והסדר בזה, שגילוי הב' הוא נעלה יותר מגילוי הא', שאז נעשים במדריגה נעלית יותר, והיינו, שלא זו בלבד שעיי"ז שבוקעים דרך גידי עפר הארץ נעשים מים מתוקים, דלא כמו מי הים שהם מלוחים, אלא עוד זאת, שנעשים מים חיים. וכמו"כ יובן גם למעלה, בענין מקור מים חיים את הוי', היינו, ששם הוי' נקרא מקור מים חיים, דהנה, שם

(8) שיחת אחש"פ תרצ"ד (לקו"ד ח"א קמו, א ואילך).  
 (9) תניא ספמ"א.  
 (10) קהלת א, ז.  
 (11) פרש"י ומצו"ד שם.  
 (12) סה"מ תרח"ץ ע' רה.  
 (13) ראה גם סה"מ תרנ"א ע' רלו: "במי הנהר שנמשך מהמעייין יש ג' מדריגות לבד עצם המעיין".

מדות דתיקון, שהם בכיטול, שלכן הנה לא זו בלבד שסובלים זה את זה, אלא שגם מתכללים זה עם זה, והיינו, שכל מדה מתכללת עם מדה השני', גם עם מדה ההפכית. וקשה כארז הוא מדות דתהו, שהם בקשיות ותוקף, שלכן כל מדה סותרת לזולתה. וע"י העבודה דאל היא קשה כארז, שמברר את תוקף המדות דתהו, אזי מגיע למעלה יותר מאשר ע"י העבודה דרך כקנה, מדות דתיקון. וכידוע הטעם<sup>32</sup> שהאדם צריך להיות ניוון מדצ"ח, עם היותו למעלה במדריגה מדצ"ח, שזהו לפי ששרש הדצ"ח הוא מתהו שלמעלה מתיקון. וזהו וצדקה כנחל איתן, איתן מלשון קשה<sup>33</sup>, שזהו הקשיות והתוקף של מדות דתהו, אך דוקא ע"י העבודה באיתן, שזהו בירור המדות דתהו, נמשך גילוי נעלה יותר, ועד שעיקר גילוי זה יהי' לעתיד לבוא, שגם זה מרומז במ"ש וצדקה כנחל איתן, דאותיות איתן משמשות לעתיד<sup>34</sup>. וזהו ויגל כמים משפט וצדקה כנחל איתן, דגילוי המים, שהו"ע הנחלים, הוא ע"י צדקה ומשפט, שזהו"ע תומ"צ שנתלבשו בדברים גשמיים, ובפרט ע"י העבודה דאיתן, בירור המדות דתהו, שעיי"ז באים לגילוי עליון יותר מהגילוי דאתה הוא הוי' לבדך, שזהו גילוי העצמות, כנ"ל.

(ה) **אמנם**<sup>35</sup> כל זה הוא כאשר האדם עובד עבודתו בתומ"צ ובבירור המדות, שאז נתגלה בו בחי' מקור מים חיים כנ"ל. אך מי שחטא ופגם ועזב את הדרך, שזהו אומרו כי עזבו מקור מים חיים את הוי', אזי נעשה חולה, בדוגמת החולה בגשמיות אשר כל מאכל לא יערב לו, כן הוא ברוחניות, שאין לו תענוג וחיות בתומ"צ, ובמילא חסר לו בקיום התומ"צ. ועל זה היא הבקשה רפאני הוי' וארפא, כי אין חבוש מתיר את עצמו<sup>36</sup>, וכמו"כ אין החולה יכול לרפאות את עצמו, ולכן מבקש רפאני הוי', שיומשך לו רפואה מלמעלה, ואז וארפא, שיוכל לעבוד עבודתו בתומ"צ.

**ומבאר** (בהוספה דלהבין<sup>37</sup> שרשי הדברים הנ"ל<sup>38</sup>) בענין אין חבוש מתיר את עצמו, שכן הוא גם למעלה בספירת המלכות, דאף שנאמר בה<sup>39</sup> ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה, שהו"ע בירור הרפ"ח

(32) ל"ת להאריז"ל עקב ח, ג. לקו"ת צו רכג-רכד).  
 יג, ב, ובכ"מ.  
 (33) ראה לקו"ת ר"פ ראה (יח, א-ב). ועוד.  
 (34) ראה גם קו"א לתניא קסא, א. לקו"ת שם.  
 (35) ראה מאמרי אדה"ז שם (ע' ריח-ריט).  
 (36) ברכות ה, ב.  
 (37) ראה לעיל הערה 3.  
 (38) מאמרי אדה"ז שם ע' רכג.  
 (39) משלי לא, טו. ראה לקו"ת במדבר ג, סע"ב ואילך. ובכ"מ.



הוי' הוא הי' הוה ויהי' כאחד<sup>14</sup> בלי שום שינוי כלל, כמ"ש<sup>15</sup> אני הוי' לא שניתי, שהוא בתמידות ואין בו הגבלות. והוא ע"ד עצם המעין, שאינו נמדד בכמות, שהרי גם כל שהוא חשיב מעין, ועם היותו נובע טיפין טיפין, הרי נביעתו היא בתמידות, ולכן הרי זה דוגמא לשם הוי', הי' הוה ויהי' כאחד, שאין בו הגבלות והוא בתמידות. ונוסף לזה יש גם ענין ההתהוות שנעשה ע"י שם הוי', מלשון מהוה<sup>16</sup>, ויש בזה ג' מדריגות, בריאה יצירה ועשי', שהם דוגמת הג' מדריגות שבמים. דהנה, עולם הבריאה הוא בחי' הגילוי, שמאיר בו גילוי אלקות, שהרי עולם הבריאה הוא בבחי' אפשרי המציאות בלבד<sup>17</sup>, כי, להיותו יש הראשון הקרוב אל האין, אינו במציאות ממש, כי אם אפשרי המציאות בלבד. והוא מצד ב' טעמים. מצד האין, שראשית ההתהוות מהאין אינו מציאות גמורה כו', וגם מצד היש, שלהיותו קרוב אל האין ומאיר בו האין, לכן הוא בביטול, שאינו מציאות ממש, כי אם אפשרי המציאות בלבד, ולכן הרי זה בחי' הגילוי. ועולם היצירה, הרי התהוותו אינו יש מאין, כי אם יש מיש, וכיון שאין מאיר בו האין, הרי הוא במציאות גמורה, ויש בו ריבוי פרטים ובהגבלה כו', ולכן הוא בחי' ההעלם. ועולם העשי', הרי נאמר בו<sup>18</sup> אף עשיתיו, שמרבה בחינה רביעית<sup>19</sup>, שבו מתגלה בחינה נעלית יותר גם מעולם הבריאה, ולכן הרי זה בחי' הגילוי שלאחרי ההעלם, וכמשל המים שכאשר חוזרים מן הים ובוקעים את עפר הארץ אזי נעשים מים חיים.

ג) **וביאור** ענין ג' עולמות אלו בעומק יותר יובן מענין עבודת הנבראים שבכל עולם ועולם. דהנה, עולם הבריאה הוא מקום מעמד השרפים, שאומרים קדוש גו' מלא כל הארץ כבודו<sup>20</sup>. וצריך להבין, דלכאורה הרי זה סתירה, דכיון שהוא קדוש ומובדל, איך מלא כל הארץ כבודו. אך הענין הוא, שהשרפים משיגים שאצלם הוא קדוש ומובדל, אך דוקא בארץ, דהיינו בעולם העשי', הנה מלא כל הארץ כבודו. ובאמת הרי זו השגה גדולה ועמוקה ביותר, וכיון שהשרפים הם בעלי השגה גדולה, הרי הם משיגים זאת, ולכן גם אמירת השירה שלהם

לבריאה [שהרי פסוק זה אמר ישעי' שהוא כבן כרך הרואה את המלך<sup>25</sup>, בחי' בריאה], שזהו אומרו יושב על כסא, שהמלכות כמו שבאה בבריאה היא בבחי' ישיבה, ירידה והשפלה כו'. ועל זה אומר שרפים עומדים ממעל לו, שהם ממעל לבחי' אד' היושב על כסא, אך מ"מ אומרים קדוש קדוש קדוש הוי' צבאות, שהוא קדוש ומובדל מהם. והוא כמשל רב המשפיע שכל לתלמיד גדול, שהתלמיד תופס ומקיף בשכלו את המושכל, ולהיותו מקיף את המושכל, הרי הוא למעלה מהמושכל, אך מ"מ הוא משיג אשר עצם שכל הרב הוא באי"ע. וכמו"כ יובן בהשרפים, שהם בעלי השגה, שמצד השגתם הרי הם ממעל לו, ומ"מ אומרים קדוש כו', שמשגיגים שעצם החיות הוא קדוש ומובדל מהם. אמנם עבודת האופנים היא ברעש גדול<sup>26</sup>, כי מעמד האופנים הוא בעשי', ולכן אינם משיגים כו', ומצד העדר השגתם נעשית עבודתם ברעש גדול. אמנם, מצד העדר ההשגה והביטול של האופנים, הרי הם ממשיכים מבחי' עליונה יותר מאשר השרפים, כמ"ש<sup>26</sup> והאופנים כו' ברעש גדול מתנשאים לעומת השרפים, וזהו שאומרים ברוך כבוד הוי' ממקומו<sup>27</sup>, ממקומו העצמי.

**ובעבודת** האדם הו"ע התומ"צ שנתלכשו בדברים גשמיים, שע"י בירור הגשמיות, שהו"ע בקיעת ההעלם, נעשה הגילוי יותר גם מבחי' הגילוי דאתה הוא הוי' לבדך כפי שהוא בבריאה, וגם יותר מבחי' אתה הוא הוי' לבדך כפי שהוא באצילות, ולא רק בחי' אצילות הפרטית, אלא גם מבחי' אצילות דכללות, שהוא האור שקודם הצמצום, כי ההמשכה היא מבחי' העצמות, שזהו ברוך כבוד הוי' ממקומו, ממקומו העצמי.

ד) **ולהבין** שרשי הדברים הנ"ל<sup>28</sup>, מהו הטעם שעיקר הגילוי הוא ע"י תומ"צ בגשמיות דוקא. הנה כתיב<sup>29</sup> וצדקה כנחל איתן, וקודם לזה כתיב ויגל כמים משפט, והיינו שגילוי המים (ויגל כמים, בחי' גילוי הנהרות) הוא ע"י משפט וצדקה, דקאי על תומ"צ, וכמ"ש<sup>30</sup> ושמו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט, שעל ידם דוקא נתגלה בחי' מקור מים חיים. ובפרטיות יותר, הנה הגילוי הוא ע"י בירור המדות. דהנה אמרו רז"ל<sup>31</sup> לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארו, רך כקנה הוא

(14) זהר ח"ג רנו, סע"ב. פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ט. תניא שעהיוה"א פ"ז.  
(15) מלאכי ג, ו.  
(16) פרדס שם. תניא שעהיוה"א רפ"ד. וראה זהר שם.  
(17) ראה סה"מ תרס"ב ע' שנו ואילך. ובכ"מ.  
(18) ישעי' מג, ז.  
(19) לקו"ת בלק סט, גד. שה"ש ד, ג.  
(20) ישעי' ו, ג. חולין צא, ב.

(25) חגיגה יג, ב. וראה בהנסמן בהערה 20.  
(26) ברכת יוצר.  
(27) יחזקאל ג, יב.  
(28) ראה מאמרי אדה"ז שם (ע' רכב ואילך). וראה אה"ת בחוקותי שם (ע' תרצג); ואילך. וראה ח"א ע' ו ואילך. תו"ח בראשית ט, א ואלך. ובכ"מ.  
(29) עמוס ה, כד.  
(30) וירא יח, יט.  
(31) תענית כ, סע"א ואילך. וראה (נוסף למאמרי אדה"ז שבהערה 28) מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' ו ואילך. תו"ח בראשית ט, א ואילך. ובכ"מ.

היא בנחת רוח בשפה ברורה ובנעימה קדושה<sup>21</sup>, שהו"ע ההתיישבות, והיינו לפי שעבודתם היא מצד השגתם באלקות, ולכן הם בהתיישבות. ועם היות שהשגתם היא איך שהוא ית' קדוש ומובדל, מ"מ, כיון שענין זה גופא שהוא ית' קדוש ומובדל נרגש אצלם מצד השגה, לכן הם בבחי' התיישבות, בנחת רוח בשפה ברורה ובנעימה קדושה. אך עולם היצירה הוא מקום מעמד האופנים וחיות הקודש, שעבודתם היא ברעש גדול<sup>21</sup>, שזהו מצד העדר ההשגה<sup>22</sup>. וזהו שאומרים ברוך כבוד הוי' ממקומו<sup>23</sup>, והיינו, שאינו מושג להם (זיי וויסן ניט וואו און וואָס), ורק אומרים ממקומו, ממקורו ושרשו, שזהו מצד העדר ההשגה. אמנם, בעולם העשי', שהכוונה כאן היא לא למקום ומעמד המלאכים, אלא להמקום שבו נמצא הגוף ונה"ב, שבהם מלוכשת הנשמה ועובדת עבודתה, הנה עז"נ אף עשיתיו, שע"י עבודת נש"י מתגלה בעולם העשי' בחי' שלמעלה גם מעולם הבריאה, מעמד השרפים. דהנה, בשרפים כתיב<sup>24</sup> שרפים עומדים ממעל לו, דמ"ש ממעל לו קאי אדלעיל מיני' דכתיב<sup>25</sup> ואראה את אד' יושב על כסא רם ונשא גו', שם אד', בחי' המלכות שנקראת שכינה, ולכאורה יפלא איך יתכן שהשרפים יהיו עומדים ממעל לשכינה, שזהו החיות שמהוה אותם. אך הענין הוא, שהשרפים משיגים איך שהוא ית' קדוש ומובדל, למעלה מבחי' האלקות שמחי' ומהוה אותם, שלכן הם ברצוא ותשוקה ליכלל בבחי' קדוש, ומשום זה הרי הם עומדים ממעל לו, ממעל לשם אד' שהוא מקור חיותם, וכמאמר הבעש"ט נ"ע<sup>26</sup> שבמקום שהוא הרצון של הנברא שם הוא כולו. ואעפ"כ, הנה בעולם העשי' נאמר אף עשיתיו, שמרבה בחי' רביעית, כי, ע"י עבודת נש"י בעולם העשי' נמשכת בחי' שלמעלה גם מהשגת השרפים.

(ד) **וזהו** ג"כ מ"ש<sup>27</sup> אתה הוא הוי' לבדך את עשית את השמים גו' ואתה מחי' את כולם, שבפסוק זה נאמר ג"פ אתה, אבל אתה הראשון והשלישי הם מלא ה', ובאתה השני כתיב את חסר ה'. ואיתא במדרש<sup>28</sup> בענין את חסר ה', שתשש כחו כנקבה. ובקבלה איתא שאת

(21) ברכת יוצר. (22) ראה סה"מ תרע"ח ע' תיו ואילך. (23) יחזקאל ג, יב. (24) ישע"י שם, ב. (25) שם, א. (26) הובא באוה"ת, סה"מ תרל"ה, תרנ"ה. (27) נחמי' ט, ו. (28) ראה פרש"י בהעלותך יא, טו. זח"ג קנה, ב.

בשם ארץ. וכידוע<sup>16</sup> בענין ספירת המלכות שלפעמים נקראת בשם ים ולפעמים נקראת בשם ארץ, שהם ב' בחינות במלכות, שבהיותה באצילות נקראת ים, ובירידתה לבריאה נקראת ארץ. והנה ידוע שירידת המלכות מאצילות לבריאה היא ע"י בקיעת הפרסא המפסקת בין אצילות לבריאה<sup>17</sup>. ולכן נאמר עוד פעם תיבת אתה (אתה גו' לבדך אתה עשית גו'), כי הענין דעשית (התהוות עולם הבריאה) הוא ע"י המשכת וגילוי אלקות (אתה) הבא לאחרי הפסק הפרסא. ובבחי' זו (אתה עשית את השמים גו' הארץ גו', עולם הבריאה) האלקות הוא בגילוי, וכידוע<sup>18</sup> בענין בורא חושך<sup>19</sup> דקאי על עולם הבריאה שנקרא בשם חושך לפי שבבריאה מאיר גילוי אלקות, ולכן הוא בחינת העלם, למעלה מגדר השגה. וגילוי זה שמאיר בעולם הבריאה הוא בחינה הא' (שבג' הבחינות דגילוי העלם וגילוי כפי שהם בבחי' ההשתלשלות דבי"ע עצמם), גילוי שלפני ההעלם, דוגמת הנהרות טרם שנמשכים להים. ולאח"ז נאמר<sup>11</sup> הימים וכל אשר בהם, דקאי על עולם היצירה, שבו האלקות הוא בהעלם, בדוגמת הנהרות בהיותם בים, שהם בהעלם. ולאח"ז נאמר<sup>11</sup> ואתה מחי' את כולם, דכולם קאי על הנבראים דעשי' (כנ"ל), ששם ההעלם הוא עוד יותר, אך דוקא ע"י בקיעת ההעלם דעשי' נעשה הגילוי, ואתה מחי', בדוגמת מי הים לאחר שבוקעים את עובי כדור הארץ ובאים בגילוי בנהרות.

(ג) **וביאור** הענין<sup>20</sup> יובן מענין עבודת המלאכים שבבי"ע. דהנה בבריאה היא עבודת השרפים, שאמירת שירה שלהם היא קדוש קדוש קדוש הוי' צבאות<sup>21</sup>. והענין הוא, דהנה כתיב<sup>22</sup> שרפים עומדים ממעל לו, ממעל לשכינתא<sup>23</sup>. וידועה הקושיא, איך שייך לומר שהשרפים הם ממעל לשכינתא. והביאור בזה, שקאי אדלעיל מיני', ואראה את אד' יושב על כסא רם ונשא<sup>24</sup>, דקאי על בחינת המלכות היורדת

(16) מאמרי אדה"ז שם ע' רכ. תקס"ח ח"ב שם (ע' תרצב); נ"ך שם (ס"ע שמח ואילך). (17) ראה לקו"ת צו יד, ב. ביאורי הוזהר בשלח לאדמו"ר האמצעי (מב, ג ואילך). (18) ראה עץ חיים שער מז (שער סדר אבי"ע). ובכ"מ. (19) ישע"י מה, ז. ברכת יוצר. (20) ראה מאמרי אדה"ז שם (ע' רכ). (21) תקס"ח ח"ב שם (ע' תרצו ואילך). וראה גם מאמרי אדה"ז שם ע' רטז; אוה"ת בחוקותי שם (ע' תרצב); נ"ך שם (ס"ע שמח ואילך). (22) סה"מ תרל"ה שם (ע' שב ואילך); תרח"ץ שם (ע' רו ואילך). (23) ישע"י ו, ג. חולין צא, ב. (24) ישע"י שם, ב. (25) מובא בכ"מ בשם הוזהר — ראה ביאורי הוזהר אחרי לאדמו"ר האמצעי (עח, א). ולאדמו"ר הצ"צ (ח"א ע' רמז ואילך). (26) ח"ב ע' תתלב. ועוד. (27) ישע"י שם, א.



**והענין** בזה, דהנה כתיב<sup>11</sup> אתה הוא הוי' לבדך אתה עשית את השמים גו' ואתה מחי' את כולם. וצריך להבין<sup>12</sup>, דלכאורה, מ"ש אתה הוא הוי' לבדך, הרי זה סותר למ"ש אח"כ אתה עשית את השמים גו' הארץ גו', שישנה מציאות הנבראים, ובפרט שמציאותם היא באופן שלא ניכר בהם כח האלקי המהווה אותם, וצריך לריבוי התבוננות בכדי שתהי' ההכרה אשר אתה עשית גו', ובפרט אשר אתה מחי' את כולם, וא"כ איך הוא אתה הוי' לבדך. אך הענין בזה<sup>13</sup>, שפסוק זה קאי בכללות ענין ההשתלשלות. דמ"ש אתה הוא הוי' לבדך קאי על עולם האצילות, ששם הוא אתה לבדך. והיינו, דאף שבאצילות יש עשר ספירות, אורות וכלים כו', מ"מ, הרי איהו וחיהויה חד איהו וגרמוהי חד<sup>14</sup>, וכללות עולם האצילות הוא עולם האחדות<sup>15</sup>, ולכן הרי זה בכלל לבדך, לפי שנרגש בהם אשר הוא חד. ומ"ש אתה עשית את השמים גו' קאי על התהוות מציאות הנבראים דבי"ע, שיש בהם ריבוי מדריגות, עד לבחינה התחתונה שבהם, שזהו אומרו (בסיום הענין) את כולם, שתיבת כולם כוללת בחינה היותר תחתונה, שהם הנבראים דעשי'. אך עז"נ ואתה מחי' (את כולם), שדוקא בבחינה זו (את כולם) הוא הגילוי דאלקות, וכמשל המים שדוקא עי"ז שבוקעים את עפר הארץ ה"ה נמתקים ונעשים מים חיים. וכשם שבמשל המים יש ג' מדריגות, דבתחילה הנהרות הם בגילוי, ואח"כ כשהולכים אל הים הרי הם בהעלם, ואח"כ כשבוקעים את עפר הארץ חוזרים ומתגלים, כן הוא גם למעלה, שבתחילה אלקות הוא בגילוי, שזהו"ע אתה הוא הוי' לבדך, בבחי' האצילות, ואח"כ בתחילת ההתהוות, אתה עשית גו', אזי האלקות הוא בהעלם, ואח"כ בעשי', את כולם, הנה עי" בקיעת ההעלם נמשך אלקות בגילוי, שזהו"ע ואתה מחי'.

**ובפרטיות** יותר ישנם ג' בחינות אלו (גילוי העלם וגילוי) בבי"ע גופא. דהנה, מ"ש אתה עשית את השמים גו' הארץ גו' קאי על התהוות עולם הבריאה עי"ז שמלכות דאצילות יורדת ונשפלת להוות את עולם הבריאה. דהנה, כאשר המלכות היא באצילות ה"ה בכלל אתה הוא הוי' לבדך, וכנ"ל שכללות האצילות הוא בחי' לבדך, ומ"ש אתה עשית גו' הארץ, קאי על המלכות כפי שיוורדת לבריאה, שאז נקראת

(11) נחמ"ט, ט, ו.  
 (12) ראה מאמרי אדה"ז שם ע' רכ.  
 (13) ראה מאמרי אדה"ז שם. אדה"ת  
 בחוקותי שם (ע' תרצא); נ"ך שם (ע' שמח).  
 וראה גם ד"ה רפאני תרל"ה (סה"מ תרל"ה  
 ח"ב ע' שא). תרח"ץ (סה"מ תרח"ץ ע' רה).  
 (14) תקו"ז בהקדמה (ג, ב). עץ חיים שער  
 מז (שער סדר אבי"ע) פ"ב. תניא אגה"ק ס"כ.  
 (15) ראה לקוטי הש"ס להאריז"ל מסכת  
 שבת בתחילתו. ובכ"מ.

חסר ה' הוא חסרון ה' הפרצופים כתר חו"ב ז"א ומלכות. והענין בזה<sup>29</sup>, דהנה, אתה הוא הוי' לבדך קאי על עולם הבריאה [דאף שבכללות קאי על עולם האצילות<sup>30</sup>, מ"מ, בעולמות בי"ע, תלת עלמין<sup>31</sup>, הנה בחי' אתה הוא הוי' לבדך קאי על עולם הבריאה], שבו מאירים ה' הפרצופים שהם העשר ספירות באופן דלבדך, והיינו, שעם היותם בהגבלה דע"ס, עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר<sup>32</sup>, הנה בהגבלה זו גופא נרגש שאיהו וחיהויה חד<sup>33</sup>, שזהו"ע לבדך. וכמשנת"ל שעולם הבריאה הוא יש הראשון הקרוב אל האין ומאיר בו האין, ולכן נרגש בעולם הבריאה הענין דאיהו וחיהויה חד שבועולם האצילות. וענין זה מובן גם מעבודת השרפים בעולם הבריאה, שהרי מה שנקראים בשם שרפים הרי זה לפי שנשרפים בהשגתם כו'<sup>34</sup>, והיינו שהאחדות שבאצילות נרגשת בכל מציאותם, עד שהם בטלים לגמרי כו'. וכן מובן גם מענין הספירות, דאבא עילאה מקנא באצילות<sup>35</sup> ובינה מקנא בבריאה<sup>36</sup>, וכיון שחו"ב הן תרין רעין דלא מתפרשין<sup>37</sup>, לכן, עי" פנימיות הבריאה שהוא בינה דאצילות, משיגים בחי' חכמה שהוא אצילות. וכידוע<sup>38</sup> בענין משה שזכה לבינה, שהו"ע פנימיות הבינה שנרגש בה החכמה, שזהו בחי' אצילות המלוּבש בבריאה. וזהו שבתלת עלמין קאי אתה הוא הוי' לבדך על עולם הבריאה, אף שענין לבדך (איהו וחיהויה חד) הוא באצילות, כי גם בבריאה נרגש ענין לבדך שבאצילות. ומ"ש אתה עשית את השמים וגו' וכל אשר בהם, קאי על עולם היצירה, ששם האור האלקי הוא בהעלם, ולכן נאמר את חסר ה', לפי שה' הפרצופים הם בהעלם, שזהו שאות ה' לא בא בכתיבה, ומצד זה נתהוו ריבוי פרטי הנבראים, השמים גו' הארץ גו' הימים וכל אשר בהם, ובאופן של התחלקות כו'. ואח"כ כתיב ואתה מחי' את כולם, היינו, לא רק מהוה<sup>39</sup> אלא גם מחי', והו"ע החיות אלקי שמאיר בעולם העשי' בגילוי. ועז"נ ואתה, בתוספת וא"ו, כי בעולם העשי' מאיר גילוי נעלה יותר גם מבחי' אתה הוא הוי' לבדך כפי שהיא בעולם האצילות (ע"ד הידוע<sup>40</sup> בענין

(29) בהבא לקמן ראה גם סה"מ תר"ס ע' מג ואילך.  
 (30) ראה דרושים שבהערה 3.  
 (31) ראה זח"ג קנט, א.  
 (32) ספר יצירה פ"א מ"ד.  
 (33) תקו"ז בהקדמה (ג, ב). תניא אגה"ק ס"כ.  
 (34) ראה לקו"ת נשא כח, סע"ד.  
 (35) רמ"ז לזהר ח"ב רכ, ב. תו"א עה, א. ובכ"מ.  
 (36) תקו"ז ת"ו (כג, א).  
 (37) זהר ח"ב נז, א. ח"ג ד, א.  
 (38) ראה רמ"ז ר"פ וארא — הובא באוה"ת שם ע' תרצב.  
 (39) ראה פרדס שער ו (שער סדר עמידתן) פ"ח. תניא שעוהו"א פ"ב (עז, ב).  
 (40) ראה לקו"ת שה"ש ל, ג.

ואתה משמרה בקרבי<sup>41</sup>, שזוהי מדריגה נעלית יותר גם ממדריגת טהורה (היא), והו"ע מקור מים חיים את הוי'.

**ה) והנה** המשכת וגילויי בחי' מקור מים חיים את הוי' בעולם העשי', נעשית ע"י עבודתם של ישראל בקיום התומ"צ, והיינו לפי שע"י התומ"צ ממשיכים גילוי אור בעולמות, וזהו שהוקשה כל התורה לתפילין<sup>42</sup>, דתפילין הו"ע המשכת המוחין, וכן ציצית, פריסא דמלאכ<sup>43</sup>, הו"ע המשכת ל"ב נתיבות חכמה<sup>44</sup>, והיינו שע"י תומ"צ ממשיכים אור שלמעלה מעולמות, שהרי התהוות העולמות היא מבחי' המדות, כמ"ש<sup>45</sup> כי אמרתי עולם חסד יבנה, אך ע"י תומ"צ נעשה המשכת המוחין. וכיון שאין מספיק המשכת המוחין במדות, בחינת ז"א, אלא צריך להמשיך האור בעולם העשי', לכן נקראים כללות המצוות בשם צדקה<sup>46</sup> [וזהו הטעם שישראל נקראים בשם צדיקים, כמ"ש<sup>47</sup> ועמך כולם צדיקים, כי, גם פושעי ישראל מלאים מצוות כרמון<sup>48</sup>, ולכן נקראים צדיקים, ע"ש קיום המצוות שנקראים בשם צדקה], כי, ענין הצדקה הוא להחיות רוח שפלים<sup>49</sup>, והו"ע ההמשכה לעולם העשי', עולם השפל.

**אמנם** בכדי שישראל יהיו יכולים להמשיך ולגלות בחי' מקור מים חיים את הוי', שלמעלה גם מבחי' אתה הוא הוי' לבדך (כנ"ל), צריכה להיות עבודתם בקיום התומ"צ מצד בחי' איתן שבנשמה, שמגיע בבחי' איתן שלמעלה, שזוהי בחי' מקור מים חיים את הוי', שלמעלה מבחי' אתה הוא הוי' לבדך. וכיון שבעבודה תומ"צ יש בכללות ג' מדריגות, השגה מדות ומעשה, שהם כנגד תלת עלמין, לכן צריכה להיות העבודה שמצד בחי' איתן שבנשמה בכל ג' מדריגות הנ"ל. והענין בזה, דהנה כתיב<sup>50</sup> משכיל לאיתן האזרחי, ומבואר בלקו"ת פרשת ראה<sup>51</sup> שהו"ע איתן שבנשמה שנמשך בבחי' חו"ב ע"י ההתבוננות שבתפלה. וכן כתיב<sup>52</sup> והאיתנים מוסדי ארץ, אותיות תנאים<sup>53</sup>, שהו"ע לימוד התורה,

(41) נוסח "אלקי נשמה" בברכת השחר.  
 (42) קידושין לה, א. וש"נ.  
 (43) ראה זח"ב צז, ב. לקו"ת שלח מז, ב. ובכ"מ.  
 (44) ראה זח"ג שא, א. לקו"ת שם. ובכ"מ.  
 (45) תהלים פט, ג. וראה אוה"ת (יהל אור) עה"פ. ועוד.  
 (46) ראה תו"א מקץ לח, ג. לקו"ת שה"ש מר, ג. ובכ"מ.  
 (47) ישע"י ס, כ.א.  
 (48) עירובין יט, א. חגיגה בסופה.  
 (49) ישע"י נז, טו. תניא אגה"ת פ"ט. תו"א ולקו"ת שם.  
 (50) תהלים פט, א.  
 (51) יח, א-ב.  
 (52) מיכה ו, ב.  
 (53) זח"ב קי, ב. וראה תו"א שמות מט, סע"ב ואילך. אוה"ת שמות ע' טו. סה"מ

**בס"ד. ש"פ בהרי"ב חוקותי, מבה"ח סיון, ה'תשכ"ד**

(הנחה בלתי מוגה)

**רפאני** הוי' וארפא הושיעני ואושעה כי תהלתי אתה<sup>1</sup>, ומקשה בזהר<sup>2</sup> מהו אומר רפאני וארפא ב' פעמים, שלכאורה הרי זה כפל לשון. ומבואר הענין בביכ"ל מאמרי רבינו הזקן שנפדה מהשבי<sup>3</sup>, דהנה, פסוק זה הוא בהמשך למ"ש לעיל מיני' כי עזבו מקור מים חיים את הוי'<sup>4</sup> (וע"ד מ"ש<sup>5</sup> אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות בארת נשברים גו'<sup>6</sup>), שמצד זה נעשה חולה, ולכן צריך לרפואה, ועל זה היא הבקשה רפאני הוי' וארפא.

**ב) ומבאר** במאמר הטעם שאלקות נמשל למקור מים חיים דוקא, דהנה כתיב<sup>7</sup> כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת. ולכאורה יש לתמוה, דכיון שהמשכת הנחלים היא מהים (שמשם הם שבים ללכת), היו מי הנהרות צריכים להיות מלווים כמו מי הים, ואיך מי הנחלים הם מתוקים. אך הענין הוא, שאין הנהרות שבים מן הים מיד, אלא יורדין תחילה בתחתית הארץ ובוקעים את עפר הארץ ועי"ז נמתקים, או שנמשכים ע"י ונכללים בנהר היוצא מעדן<sup>8</sup>, נהר פרת (כדאיתא בגמרא<sup>9</sup> עה"פ<sup>10</sup> והנהר הרביעי הוא פרת, הוא פרת דמעיקרא), ומשם שבים ללכת על פני כל הארץ (כב' הדעות שבזה). ועפ"ז יובן הטעם שאלקות נמשל למים חיים, כי גם גילוי האלקות הוא ע"י בקיעת ההעלם דוקא (כדלקמן).

(1) ירמ' יז, יד — סיום הפטרת פרשת בחוקותי.  
 (2) ח"ג דש, סע"ב ואילך (הובא באוה"ת שבערה הבאה).  
 (3) נדפס לאח"ז במאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' רטו ואילך (ובתוספת הגהות וכו') — באוה"ת בחוקותי ע' תרצ ואילך\*; אוה"ת נ"ך ח"א ע' שמו ואילך (בשינויים קלים). נוסח אחר מהמאמר (הנחת אדמו"ר הצ"צ) — מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"ב ע' תרצו ואילך.  
 (4) ירמ' שם, יג.  
 (5) שם ב, יג.  
 (6) ראה אוה"ת בחוקותי ונ"ך שם.  
 (7) קהלת א, ז.  
 (8) בראשית ב, י.  
 (9) בכורות נה, סע"א ואילך.  
 (10) בראשית שם, יד.  
 (\* בכותרת המאמר: בחוקותי תרכ"ד.

כו'. וזהו גם רפאני ה' וארפא גו' כי תהלתי אתה, רפאני הו"ע הגילוי וההתעוררות מלמעלה, בפסח. וארפא הו"ע העבודה מלמטה, בספה"ע. כי תהלתי אתה, שע"י ההילולים והתשבחות מתגלה בחי' אתה, גילוי הפנימיות, חדר לפנים מחדר, שזהו במ"ת, שע"י התורה נעשה היחוד בין בהגליא ובין בהסתים דישראל אורייתא וקוב"ה באופן דכולא חד".



מימרות התנאים במשנה וכיאוריהם בגמרא, שכוללים כל הלכות התורה בכל פרטי הענינים דאיסור והיתר טומאה וטהרה כו', שהו"ע המדות<sup>54</sup>, והיינו, שצ"ל המשכת בחי' איתן גם בבחי' המדות. וכן כתיב<sup>55</sup> וצדקה כנחל איתן, שהו"ע מעשה המצוות שנקראים בשם צדקה (כנ"ל), והיינו שצ"ל המשכת בחי' איתן גם בבחי' המעשה. וכאשר כללות העבודה בתומ"צ, בכל ג' מדריגות הנ"ל, היא מצד איתן שבנשמה, אזי נמשך גם מלמעלה בחי' איתן, שהו"ע מקור מים חיים את הוי', שלמעלה מבחי' אתה הוא הוי' לבדך.

**אך** כאשר העבודה דתומ"צ אינה מצד בחי' איתן שבנשמה [שלכן יכול להיות שגם כאשר לומד תורה ומקיים מצוות, הנה קיום המצוות הוא בדרך מצות אנשים מלומדה<sup>56</sup>, וכן לימוד התורה אינו באופן שמשנה רגילותו, כמארז"ל<sup>57</sup> אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים כו'], הנה כיון שחסרה אצלו העבודה שמצד בחי' איתן, אזי חסרה גם המשכת בחינת מקור מים חיים את הוי'. וזהו מש"נ אותי עזבו מקור חיים את הוי'. ועל זה צריך להיות ענין התשובה שנקראת בשם רפואה.

**(ו) וזהו רפאני הוי' וארפא, שזוהי הבקשה שתהי' התעוררות מלמעלה על התשובה שהו"ע הרפואה.** והענין בזה, כמבואר בארוכה במ"א<sup>58</sup> ההפרש בין אכילה לרפואה, שאכילה נמדדת בכמות, והיא בסדר והדרגה, וכללות ענינה הוא ע"פ השגה והסברה, משא"כ הרפואה אינה נמדדת בכמות, שהרי גם טיפה אחת וקורטוב אחד מתקן ענין היותר גדול, ועוד זאת, שהרפואה אינה צריכה להיות מדברים מתוקים דוקא, ואדרבה רוב סממני הרפואה הם מדברים מרים. וזהו שהתשובה נקראת בשם רפואה, לפי שבתשובה אין הגבלות כלל, שהרי התשובה היא בשעתא חדא וברגעא חדא<sup>59</sup>, ובאופן שקונה עולמו בשעה אחת<sup>60</sup>, שבשעה אחת נעשה עולמו, ובדרך קנין כו'. אמנם, ההתעוררות על התשובה באה מלמעלה,

תרל"ה ח"ב ס"ע תמה ואילך. שם ס"ע תנח ואילך. תרל"ח ע' קנז. (58) בהבא לקמן — ראה סהמ"צ להצ"צ מצוות וידוי ותשובה פ"ג (לט, ב), ד"ה בורא ניב שפתים תרל"ד (סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תקכו ואילך). תרח"ץ (סה"מ תרח"ץ ס"ע נד ואילך). תשמ"ח פ"ד (תו"מ סה"מ תשרי ע' שסד ואילך). (59) ראה זהר ח"א קכט, סע"א ואילך. (60) ראה ע"ז יז, סע"א. תרל"ה ח"ב ס"ע תמה ואילך. שם ס"ע תנח ואילך. תרל"ח ע' קנז. (54) ראה לקו"ת ויקרא ב, סע"ד. (55) עמוס ה, כד. וראה תניא קו"א ד"ה וצדקה כנחל איתן (קסא, סע"א). (56) ישע"י כט, יג. וראה תניא פל"ט (נג, ב). ובכ"מ. (57) חגיגה ט, ב. תניא פט"ו. מאמרי אדה"ז שם (ע' ריט). אוה"ת בחוקותי שם (ע' תרצו). (58) בהבא לקמן — ראה סהמ"צ להצ"צ מצוות וידוי ותשובה פ"ג (לט, ב), ד"ה בורא ניב שפתים תרל"ד (סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תקכו ואילך). תרח"ץ (סה"מ תרח"ץ ס"ע נד ואילך). תשמ"ח פ"ד (תו"מ סה"מ תשרי ע' שסד ואילך). (59) ראה זהר ח"א קכט, סע"א ואילך. (60) ראה ע"ז יז, סע"א.

שהרי מצד עבודתו הרי הוא כמעמד ומצב דעזבו מקור מים חיים גו', ולכן יש צורך בהתעוררות מלמעלה, והו"ע הבת קול שיוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה<sup>61</sup>, וכן הבת קול שובו בנים שובבים<sup>62</sup>, שכרוזים אלו שמעוררים על עבודת התורה ועבודת התפלה, נרגשים בבחי' מזל הנשמה, כידוע בשם הבעש"ט<sup>63</sup>, ועי"ז נעשה התעוררות תשובה גם בהנשמה שלמטה. והנה, התעוררות התשובה שייכת לבחי' איתן שבנשמה, וכמשנת"ל שהתשובה היא בשעתא חדא וברגעא חדא, שאין בה הגבלות, ומזה מובן שהב"ק על ענין התשובה שנשמע במזל הנשמה, הוא בבחי' היחידה ולמעלה יותר כו'. ולכן הנה ע"י התשובה נעשה הרפואה על זה שעזבו מקור מים חיים את הוי', ועי"ז וארפא, שתהי' עבודת המטה באופן שעל ידה יומשך מקור מים חיים את הוי'.

**הושיעני** ואושעה, מלשון וישע הוי' אל הבל<sup>64</sup>, שזוהי המשכה נעלית עוד יותר, כמובן מענינם בספירות: תומ"צ — ע"ס. רפואה — אריך (והעלה ארוכה — ר"ת כי אני ה' רופאך<sup>65</sup>). ישועה — (ש"ע נהורין ד) ע"ק, קדושתו שלמעלה, ועוד יותר מזה — הושיעני ואושעה. והסדר הוא שתחילה ישנו הענין דהושיעני שהוא בדרך אתעדל"ע, ואח"כ ואושעה, מצד עבודת המטה.

**כי** תהלתי אתה, דהנה ידוע בענין ההילולים והתשבחות למעלה<sup>66</sup>, שהוא ע"ד התשבחות ששבחו החברייא את רשב"י<sup>67</sup>, מאן פני האדון הוי'<sup>68</sup> דא רשב"י<sup>69</sup>, ורבי יהודה הוה קארי לי' שבת<sup>70</sup>, דלכאורה אינו מובן מהו ענין השבחים ששיבחו את רשב"י, והרי הי' בתכלית הביטול כו'. אך הענין הוא, שכללות ענין השבחים שתלמידים משבחים את רבם, ומה

61 אבות פ"ו, ב.  
62 ירמ"ג, יד. שם, כב. וראה זח"ג כפו, א. פרקי דר"א פט"ו. פתיחתא דאיכ"ר כב. מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"א ע' ט. דברים ח"א ע' קמב. וש"נ.  
63 ראה לקו"ת תצא לו, ד. במדבר טז, א ואילך. יז, א.  
64 בראשית ד, ד.  
65 מאו"א א, א. קבד ביאיר נתיב. וראה ד"ה והסיר שנה זו ספ"ז (סה"מ תשכ"א ע' רלח).  
66 ראה תו"א קב, א ואילך. סהמ"צ להצ"צ קיח, א ואילך. שם קמח, א ואילך.  
67 ראה מאמר דל"ג בעומר בהמשך והחרים תרל"א (סה"מ תרל"א ח"א ע' שיח ואילך). ד"ה להבין ענין רשב"י תשמ"ה (תו"מ סה"מ אייר ע' רעו ואילך).  
68 משפטים כג, יז. תשא לד, כג.  
69 זח"ב לח, א. נתבאר במאמרי אדה"ז תקס"ד ע' קו. ד"ה ויצב שם מזבח תרל"ג, תרמ"ד, תרנ"ה.  
70 זח"ג קמד, ב.

שהחברייא שיבחו את רשב"י, הוא, כדי לעורר אצלו את בחי' ההעלם, ולא רק ההעלם שהי' מוכן אצלו להתגלות, אלא גם ההעלם שלמעלה מזה, ועד לבחינת העלם העצמי. ועד"ז הוא גם בענין השבחים שלמעלה, דענין ההילול הוא מלשון בהילו נרו עלי ראשי<sup>71</sup>, שהו"ע המשכת בחי' ההעלם, גם העלם שאינו במציאות, עד בחינת העלם העצמי. וזהו (רפאני הוי' וארפא הושיעני ואושעה) כי (כיון ש)תהלתי — ענינה לגלות ע"ד (ע"ס הגנוזות כו') העלם העצמי, שיהי' — אתה (גילוי, מלא ה').

ז) **ויש** לקשר זה עם הענין דחג הפסח וחג השבועות, שההפרש ביניהם, שבפסח חמץ אסור, ובשבועות צריך להיות דוקא חמץ<sup>72</sup>, ואיתא בזהר<sup>73</sup> שזהו כמשל המלך שהי' לו בן יחיד שנחלש וחלה, ולכן נאסר עליו לאכול מאכלים רגילים, כי אם סממני רפואה, וכאשר הבריא אזי הותר לו לאכול מאכלים בריאים, ויתירה מזה, שצריך לאכלם, אף שמקודם לכן נאסר עליו לאכלם. ודוגמתו בנמשל, שבפסח צריך עדיין לרפואה, כי, אע"פ שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה<sup>74</sup>, הנה הגילוי הי' רק מצד למעלה, אבל לא פעל בפנימיותם בהגוף ונה"ב, ולכן היתה צריכה להיות היציאה ממצרים באופן דכי ברח העם<sup>75</sup>. אך מיד אחרי פסח התחילו לספור ספירת העומר, שהו"ע הרפואה כו', וכאשר נשלמו ימי הספירה בחג השבועות, שאז נשלמה הרפואה ונעשה בריא, אזי צריך להיות חמץ דוקא. וזהו גם מש"נ<sup>76</sup> משכני אחריו נרוצה הביאני המלך חדריו, דקאי על ג' זמנים אלו, פסח ספה"ע ושבועות. משכני קאי על פסח שאז הוא הגילוי מצד למעלה, ולכן נאמר משכני לשון יחיד, כי הגילוי מלמעלה הוא רק בנוגע לנפש האלקית, מצד הכרוז דהב"ק שנשמע במזל הנשמה למעלה, אבל בנוגע לגוף ונה"ב הוצרך להיות כי ברח העם. אחריו נרוצה קאי על העבודה דספה"ע מלמטה למעלה, ולכן נאמר נרוצה לשון רבים, כי העבודה היא גם בנפש הבהמית, ובאופן שהעבודה דנה"א ונה"ב הם ביחד, שלכן נכללים שניהם בתיבה אחת, נרוצה. ועי"ז נעשה בחג השבועות הביאני המלך חדריו, חדר לפנים מחדר, גילוי הפנימיות

71 איוב כט, ג. וראה לקו"ת שה"ש מח, ג.  
72 אמור כג, יז. מנחות נב, ב. ראה תו"א קטז, ב. לקו"ת במדבר יא, ד. טז, ד. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי עד, סע"א ואילך. סידור (עם דא"ח) מה, ב ואילך. סהמ"צ להצ"צ כה, א. ועוד.  
73 הגדה של פסח פיסקא מזה זו.  
74 בשלח יד, ה. וראה תניא ספלא"א. לקו"ת ויקרא ג, א.  
75 שה"ש א, ד. ראה אוה"ת שה"ש ח"א ע' נט ואילך. סה"מ תרנ"ה ע' קעב ואילך. תשי"א ע' 93. שם ע' 119. ועוד.  
76 ח"ב כ"ב קפג, ב.  
77 ח"ב כ"ב קפג, ב.  
78 ח"ב כ"ב קפג, ב.  
79 ח"ב כ"ב קפג, ב.  
80 ח"ב כ"ב קפג, ב.